

Publiczny rejestr umów

dr Norbert Szczęch,
Instytut Administracyjno-Ekonomiczny,
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie

Niniejsze opracowanie zostało poświęcone nowym przepisom, jakie wprowadziła Ustawa z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (poz. 2054) w zakresie udostępniania informacji publicznych, a konkretnie tzw. publicznemu rejestrowi umów.

Aby odpowiednio uściślić przedmiot tejże analizy, zamieszczam poniżej wszystkie relewantne przepisy. W następnej części opracowania przedstawię kontekst wprowadzonych zmian, a następnie poddam analizie każdy z przepisów z osobna.

W odniesieniu do interesującej nas ustawy, znaczenie podstawowe ma art. 6 tejże, który brzmi:

Art. 6 W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, 1236, 1535, 1773, 1927 i 1981) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 34 w ust. 1 w pkt 11 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 12 w brzmieniu: „12) udostępnianie umów, o których mowa w art. 34a.;
- 2) po art. 34 dodaje się art. 34a i art. 34b brzmieniu:
„Art. 34a. 1. Minister Finansów prowadzi rejestr umów zawartych przez jednostki sektora finansów publicznych.
2. Rejestr umów jest systemem teleinformatycznym w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 670, 952, 1005 i 1641).

3. Informacje zamieszczone w rejestrze umów dotyczą umów, które mogą podlegać udostępnieniu na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176 oraz z 2021 r. poz. 1598 i 1641). Przepisy art. 5 ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej stosuje się odpowiednio.

4. W rejestrze umów nie zamieszcza się informacji o umowach zawartych w wyniku rozstrzygnięcia zamówień oraz konkursów, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1129, 1598 i 2054).

5. W rejestrze umów zamieszcza się informacje o umowach zawartych w formie pisemnej, dokumentowej, elektronicznej albo innej formie szczególnej, których wartość przedmiotu przekracza 500 zł.

6. Rejestr umów obejmuje:

- 1) numer umowy – o ile taki nadano;
- 2) datę i miejsce zawarcia umowy;
- 3) okres obowiązywania umowy;
- 4) oznaczenie stron umowy, w tym przedstawicieli stron;
- 5) określenie przedmiotu umowy;
- 6) wartość przedmiotu umowy;
- 7) informacje o źródłach i wysokości współfinansowania przedmiotu umowy.

7. W rejestrze umów zamieszcza się informacje o uzupełnieniu lub zmianie umowy, rozwiązaniu za zgodą stron umowy, jak również informacje o odstąpieniu od umowy, jej wypowiedzeniu lub wygaśnięciu.

8. W przypadku zastosowania przepisów art. 5 ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej w rejestrze zamieszcza się informację, o której mowa w art. 8 ust. 5 tej ustawy.

9. Dane, o których mowa w ust. 6–8, wprowadzają do rejestru umów kierownicy jednostek sektora finansów publicznych.

10. Informacje w rejestrze umów zamieszcza się bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy lub zaistnienia okoliczności określonej w ust. 8.

11. Dane w rejestrze umów, o których mowa w ust. 6–8, są powszechnie dostępne.

12. Rejestr umów umożliwia wyszukiwanie umów według informacji, o których mowa w ust. 6–8.

Art. 34b. Kto nie wykonuje lub nie dopuszcza do wykonania obowiązku prowadzenia, aktualizacji, udostępnienia lub wprowadzania danych do rejestru umów, o którym mowa w art. 34a ust. 1, albo podaje w nim nieprawdziwe dane, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2².

W kontekście wejścia w życie ustawy, jak również ukształtowania przedmiotowego obowiązku, należy również przytoczyć art. 14 oraz art. 15 komentowanej ustawy:

Art. 13. W rejestrach umów, o których mowa w art. 27a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 4 oraz art. 34a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 6, zamieszcza się informacje o umowach zawartych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem art. 4, art. 6 i art. 8, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

Powyższe przepisy wprowadzone zostały dla pełniejszego urzeczywistnienia zasady jawności i przejrzystości finansów publicznych. Wynika ona przede wszystkim z Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305, 1236, 1535, 1773, 1927, 1981). Zgodnie z art. 33 ust. 1 teże ustawy, „Gospodarka środkami publicznymi jest jawna. 2. Przepisu ust. 1 nie

stosuje się do środków publicznych, których pochodzenie lub przeznaczenie zostało uznane za informację niejawną na podstawie odrębnych przepisów lub jeżeli wynika to z umów międzynarodowych.”

Jawność finansów publicznych jest rozumiana jako swobodny dostęp obywatela do informacji o działalności finansowej państwa¹. Przez spełnianie zasady jawności należy zdaniem najwyższej Izby Kontroli rozumieć zarówno swobodny dostęp wszystkich zainteresowanych obywateli i instytucji do danych sektora publicznego, jak również możliwość poznania i zrozumienia procesów zachodzących w obszarze finansów publicznych². Jawność jest próbą zniwelowania dyskrecjonalności, arbitralności administracji³. Stymuluje ona postawy obywatelskie, jest środkiem, który łagodzi i niweluje niepokoje społeczne⁴.

Przejrzystość z kolei polega na zrozumiałej dla obywatela prezentacji tych danych⁵. Stanowi ona swoistą gwarancję, że przekazywane informacje są zrozumiałe i kompletne⁶.

Jak słusznie zauważono, obydwie te zasady są ściśle ze sobą powiązane – jawność bez przejrzystości staje się bezprzedmiotowa, a sama przejrzystość nie przynosi korzyści, jeżeli dostęp do informacji publicznej jest utrudniony⁷.

W orzecznictwie sądów administracyjnych wyrażono pogląd, że zasada jawności publicznej gospodarki finansowej stanowi jedną z gwarancji realizacji konstytucyjnej zasady prawa do informacji o działalności organów władzy publicznej, a także osób pełniących funkcje publiczne, wyrażonej w art. 61 ust. 1 Konstytucji R.P.⁸

Jawność i przejrzystość finansów publicznych staje się zatem narzędziem oceny systemu sprawowania władzy publicznej. Ocena ta jest zaś potrzebna, ponieważ to spo-

1 J. Sawulski, *Audyt (nie)przejrzystości finansów publicznych w Polsce*, wyd. Instytut Zmian Strukturalnych, IBS Policy Paper 02/2015.

2 Za stroną internetową: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-jawnosci-i-przejrzystosci-finansow-publicznych.html> (dostęp 09.03.2022).

3 E. Koniuszewska, Środki ograniczające nadużycia władzy w jednostkach samorządu terytorialnego w ustrojowym prawie administracyjnym, Warszawa 2009, s. 125.

4 A. Piskorz-Ryń, *Dostęp do informacji publicznej – zasady konstrukcyjne ustawy*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2002/4, s. 185.

5 J. Sawulski, op. cit.

6 Najwyższa Izba Kontroli, op. cit.

7 J. Sawulski, op. cit.

8 Wyrok NSA z dnia 9 września 2021 r., III OSK 872/21.

łączeństwo dokonuje bezpośredniego lub pośredniego wyboru władzy publicznej. Jawność i przejrzystość finansów publicznych ma także znaczenie wychowawcze. Władzy publicznej nakazuje postępowanie uczciwe i profesjonalne oraz zgodne z interesem społecznym. Natomiast społeczeństwu pozwala na zwiększenie zainteresowania życiem publicznym i uczestniczeniem w nim⁹.

W dotychczasowym stanie prawnym, rejestry umów były publikowane na wniosek bądź też w Biuletynie Informacji Publicznej. Jednakże istniał szereg wad takiego rozwiązania:

1. nie była to praktyka powszechna;
2. forma rejestru udostępnianego przez poszczególne podmioty często znacznie się różniła;
3. zakres udostępnianych informacji przez poszczególne podmioty również znacząco się różnił.

Dlatego też ustawodawca postanowił uregulować tę sprawę systemowo. Należy w tym miejscu zauważyć, że początkowo zaproponowane zmiany miały obejmować każdą umowę zawieraną przez jednostkę sektora finansów publicznych, bez żadnego limitu w zakresie wysokości przedmiotu takiej umowy. Trzeba mieć to na uwadze przy dokonywaniu wykładni celowościowej przepisów, jakie ostatecznie zostały wprowadzone. Wykładnia zawężająca nie będzie mieć bowiem uzasadnienia.

W dniu 2 czerwca 2021 r. do Sejmu wpłynął poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw zawierający również propozycję zmian w obszarze związanym z finansami publicznymi. Została ona uchwalona w dniu 14 października 2021 r. W dniu 29 października 2021 r. Prezydent RP podpisał ustawę.

Stosownie do jej, interesującego nas przede wszystkim, art. 6 – **Minister Finansów prowadzi rejestr umów zawartych przez jednostki sektora finansów publicznych.**

Jednostki sektora finansów publicznych są zdefiniowane w Ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305, 1236, 1535, 1773, 1927, 1981). Zgodnie z przepisem art. 8 ust. 1 upf *jednostki sektora finansów publicznych są tworzone w formach określonych w niniejszym rozdziale.* „Niniejszy rozdział” odnosi

się do rozdziału 3 tejże ustawy. W tym rozdziale znajduje się art. 9, który wymienia następujące podmioty:

1. organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały;
2. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki
2. związki metropolitalne
3. jednostki budżetowe
4. samorządowe zakłady budżetowe
5. agencje wykonawcze
6. instytucje gospodarki budżetowej
7. państwowe fundusze celowe
8. Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
9. Narodowy Fundusz Zdrowia
10. samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej
11. uczelnie publiczne
12. Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne
13. państwowe i samorządowe instytucje kultury
14. inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicza, banków oraz spółek prawa handlowego
15. Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

Należy pamiętać, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, przedszkola, szkoły i placówki zakładane i prowadzone przez ministrów i jednostki samorządu terytorialnego są jednostkami budżetowymi. Natomiast zgodnie z art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych jednostki budżetowe wchodziły w skład sektora finansów publicznych. Tym samym, przedszkola, szkoły i placówki zakładane i prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego podlegają obowiązkowi sprawozdawczemu w zakresie publicznego rejestru umów.

2. Rejestr umów jest systemem teleinformatycznym w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r.

⁹ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 lutego 2018 r., II SAB/Wa 554/17.

o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 670, 952, 1005 i 1641). Powołana w tym miejscu definicja brzmi następująco: *System teleinformatyczny jest to zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania zapewniający przetwarzanie, przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych przez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci telekomunikacyjnego urządzenia końcowego.*

3. Informacje zamieszczone w rejestrze umów dotyczą umów, które mogą podlegać udostępnieniu na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Stosownie do tejże ustawy: *Każda informacja o sprawach publicznych stanowi informację publiczną w rozumieniu ustawy i podlega udostępnieniu na zasadach i w trybie określonych w niniejszej ustawie.*

Zdaniem doktryny prawa za sprawę publiczną należy uznać wszystkie działania lub zaniechania organów władzy publicznej, osób (piastunów) tworzących skład osobowy tych organów, jak również osób uczestniczących w wykonywaniu zadań władzy publicznej, w tym ich kompetencji, oraz w gospodarowaniu majątkiem publicznym w ramach działań o charakterze organizacyjnym, materialnym i proceduralnym w zakresie im powierzonym¹⁰. Pojęcia „sprawy publicznej” oraz „informacji publicznej” są ze sobą powiązane, ale nie są tożsame¹¹. Przesłanką kwalifikującą konkretną informację do kategorii informacji publicznej jest spełnienie przez nią kryterium przedmiotowego. Kluczowe będzie zatem treść i charakter konkretnej informacji a nie podmiot, który znajduje się w jej posiadaniu. Celem żądania może być uzyskanie informacji dotyczącej zaistniałych faktów, czyli takich, które wystąpiły i miały lub mają wpływ na sferę publiczną¹². Wyliczenie zawarte w art. 6 u.d.i.p. ma charakter wyłącznie przykładowy, pozwala jednak zorientować się, do jakiego typu stanów faktycznych odnosi się dane pojęcie¹³. Możliwe jest rozszerzenie

tego katalogu poprzez udostępnianie innych informacji, które w świetle u.d.i.p. będą wchodziły w zakres pojęciowy terminu informacja publiczna¹⁴.

W orzecznictwie z kolei wyrażono pogląd, że informacją publiczną w rozumieniu ustawy będzie każda wiadomość wytworzona lub odnoszona do władz publicznych, a także wytworzona lub odnoszona do innych podmiotów wykonujących funkcje publiczne w zakresie wykonywania przez nie zadań władzy publicznej¹⁵. Informacja publiczna dotyczy sfery faktów¹⁶. Stanowi ją treść wszelkiego rodzaju dokumentów odnoszących się do organu władzy publicznej i dotyczących sfery jego działalności. Bez znaczenia jest to, w jaki sposób dokumenty te znalazły się w posiadaniu organu i jakiej sprawy dotyczą. Ważne natomiast jest to, by dokumenty takie służyły realizowaniu zadań publicznych przez organ i odnosiły się do niego bezpośrednio¹⁷.

Przepisy art. 5 ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej stosuje się odpowiednio.

Art. 5. 1. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 742) określa zasady ochrony informacji, których nieuprawnione ujawnienie spowodowałoby lub mogłoby spowodować szkody dla Rzeczypospolitej Polskiej albo byłoby z punktu widzenia jej interesów niekorzystne, także w trakcie ich opracowywania oraz niezależnie od formy i sposobu ich wyrażania, zwanych dalej „informacjami niejawnymi”. Zgodnie z art. 4. 1. tejże ustawy, informacje niejawne mogą być udostępnione wyłącznie osobie dającej rękojmię zachowania tajemnicy i tylko w zakresie niezbędnym do wykonywania przez nią pracy lub pełnienia służby na zajmowanym stanowisku albo wykonywania czynności zleconych. Ponieważ publiczny

10 M. Jabłoński, K. Wygoda, *Dostęp do informacji i jego granice*, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, Wrocław 2002, s. 112.

11 G. Cern, T. Bojar-Fijałkowski, *Uprawnienia mieszkańców jednostek samorządu terytorialnego w zakresie dostępu do informacji publicznej*, „Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna” 2014/1, s. 159.

12 M. Jaśkowska, *Dostęp do informacji publicznych w świetle orzecznictwa...*, op. cit., s. 26.

13 Ibidem.

14 P. Szustakiewicz, *Dostęp do informacji na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej* [w]: T. Gardocka (red.), *Obywatelskie prawo do informacji*, Warszawa 2008, s. 21.

15 Wyrok NSA z dnia 25 marca 2003 r., II SA 4059/02.

16 Wyrok NSA z dnia 29 lutego 2012 r., I OSK 2215/11.

17 Wyrok NSA z dnia 27 marca 2012 r., I OSK 155/12.

rejestr umów ma być dostępny każdemu, siłą rzeczy informacje niejawne nie mogą być w nim udostępniane.

Art. 5. 2. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa.

Jeżeli dana informacja publiczna zawiera dane osobowe, które nie dotyczą informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa to nie należy udostępniać takiej informacji.

Jednak już w 2012 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że ujawnienie imion i nazwisk osób zawierających umowy cywilnoprawne z jednostką samorządu terytorialnego nie narusza prawa do prywatności tych osób. Zdaniem sądu nie można zaprzeczyć, że z uwagi na to, że na podstawie umów cywilnoprawnych dochodzi do rozdysponowania pieniędzy publicznych, to z punktu widzenia prawa do informacji ma szczególne znaczenie określenie imion i nazwisk osób - kontrahentów tych umów, którzy skorzystali z możliwości zawarcia takiej umowy i uzyskali wynagrodzenie z zasobów publicznych¹⁸.

Podobnie w orzecznictwie sądów administracyjnych został ugruntowany pogląd, że treść umów cywilnoprawnych dotyczących majątku publicznego dostarcza wiedzy na temat majątku publicznego i sposobu jego zagospodarowania i co do zasady stanowi informację publiczną¹⁹. W orzecznictwie wielokrotnie zauważono, że przy kolizji prawa do informacji z prawem do ochrony danych osobowych, należy przyznać priorytet prawu do informacji publicznej, ponieważ w ramach gospodarki rynkowej nie

istnieje przymus zawierania umów z podmiotami publicznymi. Z tego względu podmiot (w tym osoba fizyczna) zawierając umowę cywilnoprawną z podmiotem publicznym nie może oczekiwać, że w zakresie takich danych jak imię i nazwisko lub firma, przedmiot umowy, wysokość wynagrodzenia, zachowa prawo do prywatności²⁰.

Również w doktrynie prawa podkreślono, że nawet osoby fizyczne niewchodzące w skład aparatu państwa w pewnych warunkach powinny być traktowane jako osoby pełniące funkcje publiczne²¹. Wskazanie, czy mamy do czynienia z funkcją publiczną powinno jednak odnosić się do badania, czy określona osoba w ramach instytucji publicznej realizuje w pewnym zakresie nałożone na tę instytucję zadanie publiczne²². Funkcja publiczna jest to funkcja związana z uprawnieniami i obowiązkami w zakresie realizacji zadań o znaczeniu publicznym²³. Tym samym „funkcja publiczna” jest postrzegana przez pryzmat oceny społecznej, oddziaływania na sferę publiczną²⁴. W orzecznictwie sądów administracyjnych za stanowiska o charakterze usługowym czy technicznym traktuje się szeregowych pracowników nie posiadających żadnego wpływu na procesy decyzyjne, wykonujących szeroko rozumiane czynności pomocnicze (np. obsługa biurowa, informatyczna, utrzymanie czystości, sekretarka, kucharka, kierownik administracyjny szkoły odpowiadający za pracę personelu obsługowego i administracyjnego)²⁵.

Odnosząc te rozważania do rejestru umów publikowanego fakultatywnie przez samorządy na gruncie poprzednio obowiązujących przepisów prawnych, NSA zauważył, że dane osobowe osób fizycznych ujawnione w rejestrze umów zawieranych z podmiotami publicznymi korzystającymi z majątku publicznego podlegają udostępnieniu

20 Wyrok NSA z dnia: 11 grudnia 2014 r., I OSK 213/14; wyrok NSA z dnia 4 lutego 2015 r., I OSK 531/14; wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 19 maja 2016 r., II SAB/Go 33/16; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 6 kwietnia 2017 r., IV SA/Po 47/17.

21 E. Olejniczak-Szałowska, *Prawo do informacji publicznej a prawo do prywatności osób pełniących funkcje publiczne w świetle orzecznictwa*, CASUS 2015, nr 3 (77), s. 17.

22 Wyrok NSA z dnia 25 kwietnia 2014 r., I OSK 2499/13; wyrok NSA z dnia 11 grudnia 2014 r., I OSK 213/14.

23 Wyrok NSA z dnia 10 kwietnia 2015 r., I OSK 1108/14, wyrok NSA z dnia 19 kwietnia 2011 r., I OSK 125/11.

24 Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 13 lipca 2016 r., IV SA/Gl 391/16.

25 Ibidem.

18 Wyrok SN z dnia 8 listopada 2012 r., I CSK 190/12.

19 Wyrok NSA z dnia 11 września 2012 r., I OSK 916/12; wyrok NSA z dnia 25 marca 2014r., I OSK 2351/13; wyrok NSA z dnia 11 grudnia 2014r., I OSK 213/14; wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 lutego 2010 roku, II SAB/Wa 192/09; wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 lutego 2010 roku, II SAB/Wa 192/09; wyrok WSA w Opolu z dnia 8 grudnia 2011 r., II SAB/Op 31/11; wyrok WSA z dnia 30 września 2010 r., II SAB/Op 12/10; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 8 lipca 2004 r., IV SA/Po 224/06.

w trybie u.d.i.p. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego przyjmuje się, że dane osobowe kontrahentów jednostki samorządu terytorialnego, takie jak ich imiona i nazwiska, winny być udostępnione jako informacja publiczna i nie powinny podlegać wyłączeniu z uwagi na prywatność tych osób, o której mowa w art. 5 ust. 2 u.d.i.p.²⁶. Zdaniem NSA przemawia za tym funkcja kontroli społecznej, pozwalająca lokalnej społeczności weryfikować wykonanie umów zawartych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym racjonalne i gospodarne wydawanie środków publicznych, a także sprawdzać czy zawierane umowy nie stanowią swoistego przejawu nepotyzmu lub korupcji politycznej, które w oczywisty sposób podkopują zasady funkcjonowania społeczności lokalnej. Przeciwdziałanie owym zjawiskom dostatecznie usprawiedliwia według NSA transparentne funkcjonowanie samorządu terytorialnego²⁷.

Jak wynika z bogatego orzecznictwa sądów administracyjnych, nie ulega wątpliwości, że w skład majątku publicznego wchodzi m.in. należności za pracę wypłacane pracownikom zatrudnionym w sektorze administracji publicznej, w tym w urzędzie zapewniającym obsługę administracyjną ministerstw i urzędów centralnych. Należności te, wraz ze wszystkimi składnikami (w tym także nagrodami) finansowane są ze środków publicznych, a gospodarka tymi środkami jest jawna. Zasada jawności gospodarki środkami publicznymi, aby mogła być w pełni realizowana, musi obejmować swobodny dostęp obywatela do informacji o działalności państwa w wymiarze finansowym. Dlatego też, jak zauważył NSA informacja o wydatkowaniu przez organ administracji publicznej środków publicznych jest informacją publiczną²⁸.

Zdaniem NSA co do zasady informacja o wysokości zarobków czy nagród osoby zatrudnionej przez podmiot publiczny stanowi informację publiczną w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Zgodnie z tym przepisem informacją publiczną jest każda informacja o sprawach publicznych, również informacja o wydatkowaniu przez organ administracji publicznej środków

publicznych. Z tych środków pochodzą m.in. wynagrodzenia a także nagrody osób zatrudnionych w organach administracji publicznej. Informacją publiczną jest zatem informacja o wydatkach podmiotu publicznego na nagrody dla pracowników. Co więcej, zdaniem NSA można w tych ramach żądać szczegółowych danych dotyczących wydatkowania środków publicznych na wynagrodzenia czy nagrody konkretnej grupy pracowników zatrudnionych na określonym stanowisku, a także pracownika, który jako jedyny zajmuje określone stanowisko w ramach struktury organizacyjnej podmiotu publicznego. Bez znaczenia dla uznania takich danych za informację publiczną jest okoliczność, czy dotyczą one pracownika zatrudnionego na stanowisku pomocniczym związanym jedynie z obsługą urzędu, czy osoby pełniącej funkcję publiczną oraz wówczas, gdy żądana informacja pozostaje w związku z pełnieniem tej funkcji²⁹.

Informacje dotyczące kwot wynagrodzeń, jak i składników tych wynagrodzeń oraz nagród finansowane są ze środków publicznych i wypłacane za wykonywanie funkcji publicznych, tym samym stanowią informację publiczną, niezależnie od tego, czy są to stałe elementy wynagrodzenia, czy fakultatywne lub uznaniowe. Zasada jawności gospodarki środkami publicznymi jest zasadą, która musi być bezwzględnie przestrzegana przez każdą jednostkę dysponującą publicznymi środkami finansowymi³⁰.

Pojęcie osoby publicznej zostało rozszerzone poprzez orzecznictwo sądów administracyjnych. Za osobę pełniącą funkcję publiczną należy uznać każdego, kto pełni funkcję w organach władzy publicznej lub też w strukturach osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, jeżeli tylko funkcja ta ma związek z dysponowaniem majątkiem państwowym lub samorządowym albo zarządzaniem sprawami związanymi z wykonywaniem swych zadań przez władze publiczne, a także inne podmioty, które tę władzę realizują lub gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa. Nie ma przy tym znaczenia, na jakiej podstawie prawnej osoba wykonuje funkcję publiczną³¹. Użyte w art. 5 ust. 2

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem.

³¹ Wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 27 stycznia 2022 r., II SA/Rz 1539/21.

²⁶ Wyrok NSA z dnia 31 stycznia 2020 r., I OSK 2335/18.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Wyrok NSA z dnia 14 lutego 2020 r., I OSK 578/19.

u.d.i.p. pojęcie „osoby pełniącej funkcję publiczną” obejmuje bowiem każdą osobę, która ma wpływ na kształtowanie spraw publicznych w rozumieniu art. 1 ust. 1 u.d.i.p., tj. na sferę publiczną³².

Jak przyjęto w orzecznictwie, funkcja publiczna to funkcja związana z uprawnieniami i obowiązkami w zakresie realizacji zadań o znaczeniu publicznym³³.

Należy w tym miejscu zauważyć, że z orzecznictwa sądów administracyjnych jednoznacznie wynika, że nauczyciel jest osobą pełniącą funkcję publiczną. Odnosi się to do nauczycieli wszystkich szczebli nauczania niezależnie od tego, iż tylko niektórzy z nich są zobowiązani do składania oświadczeń majątkowych³⁴. Ta konstatacja jest niezwykle istotna w perspektywie wprowadzenia publicznego rejestru umów oraz kontrowersyjnego zagadnienia ujawniania zarobków nauczycieli.

Wobec licznych kompetencji rady pedagogicznej, której nauczyciel jest z mocy prawa członkiem, mimo, iż nie wydaje on żadnych decyzji, zdaniem WSA w Rzeszowie niewątpliwie w sposób istotny oddziałuje on na sferę spraw publicznych w systemie oświaty. Nauczyciel nie wykonuje zatem jedynie czynności usługowych, które nie mają bezpośredniego związku z merytorycznymi kompetencjami szkoły, a służą jedynie realizacji tych kompetencji. Zdaniem sądu pozwala to uznać nauczyciela za osobę wykonującą funkcję publiczną w rozumieniu art. 5 ust. 2 z d. 2 u.d.i.p. Jak wynika dalej z cytowanego orzeczenia, konsekwencją powyższego stanowiska jest mniejsza aniżeli w stosunku do innych podmiotów ochrona prywatności. Dotyczy to również wynagrodzenia. Także w tym zakresie bogaty dorobek orzecniczy sądów administracyjnych pozwala sądowi na sformułowanie tezy, że ujawnieniu podle-

ga zasadnicze wynagrodzenia nauczyciela³⁵. Jak zauważył WSA, fakt, iż nauczyciel pełni funkcje publiczne wyklucza możliwość powołania się na ochronę danych w zakresie uzyskiwanego wynagrodzenia, którego otrzymywanie nieodzownie wiąże się z wykonywaniem powierzonych funkcji. Odrębną natomiast kwestią są dodatki do wynagrodzenia, które nie zawsze wiążą się z pełnieniem funkcji publicznej³⁶.

Prawo do prywatności nie chroni nauczyciela akademickiego, jako osoby pełniącej funkcję publiczną, w zakresie informacji mających związek z pełnieniem tej funkcji, a wysokość pobieranego przez niego wynagrodzenia z całą pewnością pozostaje w związku z pełnioną przez niego funkcją³⁷.

Rozważając możliwość udostępnienia informacji o wynagrodzeniu osoby pełniącej funkcje publiczne organ powinien każdorazowo analizować czy jest ona niezbędna z punktu widzenia celów prawa do informacji publicznej, a także czy nie narusza godności i intymności osoby, której taka informacja dotyczy³⁸. Udzielenie informacji o wysokości środków publicznych wydatkowanych na wynagrodzenie określonego pracownika jednostki publicznej, nie zawsze będzie oznaczało ujawnienie rzeczywiście wypłaconego wynagrodzenia, na które może składać się wiele elementów, jak też mogą być z niego dokonywane potrącenia z różnych tytułów³⁹. O ile ujawnienie wynagrodzenia zasadniczego funkcjonariusza nie będzie ograniczone prawem do prywatności to już różnego rodzaju dodatki np. o charakterze pomocy socjalnej mogą być taką ochroną objęte (np. świadczenia związane z chorobą członka rodziny). Ochronie podlegają również potrącenia na alimenty⁴⁰.

Art. 5. 2a. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o przymusowej restrukturyzacji. Ma tu zastosowanie Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwaran-

32 Wyrok NSA z dnia 15 czerwca 2015 r., I OSK 3217/14.

33 Wyrok NSA z dnia 28 marca 2018 r., I OSK 1526/16; wyrok NSA z dnia 8 lipca 2015 r., I OSK 1530/14.

34 Wyrok NSA z dnia 19 kwietnia 2011 r., I OSK 125/11; wyrok NSA z dnia 10 kwietnia 2015 r., I OSK 1108/14; wyrok NSA z dnia 12 października 2017 r., I OSK 537/17 oraz inne orzeczenia cytowane w wyroku WSA w Rzeszowie z dnia 27 stycznia 2022 r., II SA/Rz 1539/21; wyrok WSA w Krakowie z 16 lutego 2016 r., II SA/Kr 1573/15; wyrok WSA w Gliwicach z 7 czerwca 2016 r., IV SAB/Gl 62/16; wyrok WSA w Warszawie z 23 listopada 2017 r., VII SAB/Wa 105/17; wyrok WSA w Szczecinie z 30 listopada 2016 r., II SAB/Łd 49/13; wyrok WSA w Łodzi z dnia 5 lipca 2017 r., II SAB/Łd 49/13; wyrok WSA we Wrocławiu z 4 maja 2017 r., IV SA/Wr 20/17.

35 Wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 27 stycznia 2022 r., II SA/Rz 1539/21.

36 Ibidem.

37 Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 22 czerwca 2021 r., IV SAB/Wr 150/21;

38 Wyrok NSA z dnia 18 lutego 2015 r., I OSK 695/14.

39 Wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 27 stycznia 2022 r., II SA/Rz 1539/21.

40 Wyrok NSA z dnia 18 lutego 2015 r., I OSK 695/14.

cyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 842). Zgodnie z art. 322 tejże ustawy, *informacje dotyczące przymusowej restrukturyzacji mogą być udostępniane na podstawie przepisów o dostępie do informacji publicznej po zakończeniu przymusowej restrukturyzacji. Odmowa udzielenia informacji może nastąpić w szczególności ze względu na obowiązki ochrony: tajemnicy zawodowej, o której mowa w art. 320 ust. 2 ustawy o BFG, innych tajemnic ustawowo chronionych, informacji na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych, prywatności osób fizycznych lub tajemnicy przedsiębiorcy.*

4. W rejestrze umów nie zamieszcza się informacji o umowach zawartych w wyniku rozstrzygnięcia zamówień oraz konkursów, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy Pzp, *przepisy ustawy nie stosuje się do:*

1) *zamówień lub konkursów:*

a) *którym nadano klauzulę zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742) lub którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa lub*

b) *jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa*

– w zakresie, w jakim ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI;

2) *zamówień, dotyczących produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi, o których mowa w art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jeżeli wymaga tego podstawowy interes bezpieczeństwa państwa, a udzielenie zamówienia bez zastosowania ustawy nie wpłynie negatywnie na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych w zakresie, w jakim ochrona podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI.*

5. W rejestrze umów zamieszcza się informacje o umowach zawartych w formie pisemnej, dokumentowej, elektronicznej albo innej formie szczególnej, których wartość przedmiotu przekracza 500 zł.

Jest to wartość brutto. Zgodnie z art. 77.2 Kodeksu cywilnego do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Z kolei art. 77.3 Kodeksu cywilnego zawiera definicję dokumentu jako nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jego treścią. Jest to nowa definicja, która odchodzi od tradycyjnego pojęcia dokumentu, który musiał zawierać podpis. Teraz nie jest on już niezbędny.

Jest to bardzo szeroka definicja, obejmująca SMS, e-mail, faks, a nawet obraz, dźwięk czy grafikę. Treść oświadczenia woli musi być utrwalona na jakimś nośniku aby możliwe było zapoznanie się z treścią oświadczenia. Musi być zatem możliwe wielokrotne odczytanie lub odtworzenie jego treści po powstaniu dokumentu.

W kontekście publicznego rejestru umów, dowodem umowy zawartej w formie dokumentowej będzie zatem email lub faktura. Tak więc cała sfera różnorodnych zakupów dokonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego nie na podstawie umowy, ale w drodze faktury, będzie musiała być odpowiednio zgłaszana do rejestru umów, jeśli wartość faktury przekroczy 500 zł. brutto.

6. Rejestr umów obejmuje:

- 1) **numer umowy – o ile taki nadano;**
- 2) **datę i miejsce zawarcia umowy;**
- 3) **okres obowiązywania umowy;**
- 4) **oznaczenie stron umowy, w tym przedstawicieli stron;**
- 5) **określenie przedmiotu umowy;**
- 6) **wartość przedmiotu umowy;**
- 7) **informacje o źródłach i wysokości współfinansowania przedmiotu umowy.**

Według stanu na dzień 10 marca 2022 r., nie wiemy, przy użyciu jakich narzędzi dokonywana będzie agregacja danych przez Ministerstwo Finansów. Na rynku spotkać można pierwsze narzędzia komercyjne, jednak nie mamy gwarancji, że będą one kompatybilne z rejestrem.

Należy przede wszystkim pamiętać, że komentowana ustawa posługuje się słowem „umowa”, bez żadnego ograniczenia do sfery zamówień publicznych lub też do jakiegokolwiek innej. Dlatego też ujawnieniu podlegać będzie każda umowa, której przedmiot przekracza wartość 500 zł brutto – zarówno umowy stanowiące podstawę wydatków jak i dochodów jednostek sektora finansów publicznych. Nowe przepisy obejmują także umowy o pracę.

7. W rejestrze umów zamieszcza się informacje o uzupełnieniu lub zmianie umowy, rozwiązaniu za zgodą stron umowy, jak również informacje o odstąpieniu od umowy, jej wypowiedzeniu lub wygaśnięciu.

Mając na względzie powyższy przepis należy pamiętać o wykonaniu umowy, które powoduje jej wygaśnięcie. A zatem również w takim przypadku należy przekazać stosowną informację do rejestru.

8. W przypadku zastosowania przepisów art. 5 ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej w rejestrze zamieszcza się informację, o której mowa w art. 8 ust. 5 tej ustawy.

5. W przypadku wyłączenia jawności informacji publicznej, w Biuletynie Informacji Publicznej podaje się zakres wyłączenia, podstawę prawną wyłączenia jawności oraz wskazuje się organ lub osobę, które dokonały wyłączenia, a w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 2, podmiot, w interesie którego dokonano wyłączenia jawności. Stosowne informacje należy więc przekazać do rejestru.

9. Dane, o których mowa w ust. 6–8, wprowadzają do rejestru umów kierownicy jednostek sektora finansów publicznych.

Powyższy przepis nie przesądza o tym, kto będzie wprowadzał te dane w praktyce. Formalnie odpowiedzialni będą kierownicy jednostek sektora finansów publicznych, natomiast przydział obowiązków w tym zakresie należy do wewnętrznych uregulowań urzędu i nie jest determinowany przez ustawę.

10. Informacje w rejestrze umów zamieszcza się bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy lub zaistnienia okoliczności określonej w ust. 8.

Warto w tym kontekście pamiętać o unormowaniu art. 13 przedmiotowej ustawy. Publiczny rejestr umów ma zostać uruchomiony od 1 lipca 2022 r., ale umowy, jakie mają być do niego wprowadzone obejmują umowy zawarte począwszy od 1 stycznia 2022 r. Oznacza to, że po uruchomieniu rejestru będzie zaledwie 14 dni na uzupełnienie danych za okres od 1 stycznia b. r.

11. Dane w rejestrze umów, o których mowa w ust. 6–8, są powszechnie dostępne.

12. Rejestr umów umożliwia wyszukiwanie umów według informacji, o których mowa w ust. 6–8.

Powszechna dostępność przesądza o braku możliwości publikowania w rejestrze informacji niejawnych. Zapowiedziana została funkcjonalność polegająca na uruchomieniu wyszukiwarki umożliwiającej odnalezienie poszukiwanych informacji wykorzystując wiele kryteriów, w tym numer umowy, datę i miejsce zawarcia umowy, okres obowiązywania umowy, oznaczenie stron, przedmiot umowy i jego wartość, informacje o źródłach i wysokości współfinansowania przedmiotu umowy.

Art. 34b. Kto nie wykonuje lub nie dopuszcza do wykonania obowiązku prowadzenia, aktualizacji, udostępnienia lub wprowadzania danych do rejestru umów, o którym mowa w art. 34a ust. 1, albo podaje w nim nieprawdziwe dane, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”

Dość surowe sankcje karne przewidziano za niewykonywanie obowiązków określonych w ustawie. O ile obowiązek prowadzenia oraz udostępnienia rejestru ciąży na Ministrze Finansów, trzeba podkreślić przede wszystkim trzy możliwe naruszenia powyższego przepisu w odniesieniu do kierowników jednostek sektora finansów publicznych obarczonych obowiązkiem zgłaszania informacji do publicznego rejestru umów. Są to:

- brak wprowadzenia danych do rejestru;
- brak aktualizacji danych;
- wprowadzenie nieprawdziwych danych.

W sytuacji, kiedy wokół przedmiotowej ustawy narosło wiele niejasności i brak póki co jednoznacznej (a przede wszystkim jakiegokolwiek w ogóle) wykładni Ministerstwa Finansów, istnieje niestety ryzyko popadnięcia w niezamierzone naruszenie wyżej przytoczonego przepisu.

Art. 13. W rejestrach umów, o których mowa w art. 27a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 4 oraz art. 34a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 6, zamieszcza się informacje o umowach zawartych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem art. 4, art. 6 i art. 8, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

Obydwa powyższe artykuły należy rozpatrywać łącznie. Przedmiotowa ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., lecz interesujący nas głównie art. 6 dopiero z dniem 1 lipca 2022 r. Oznacza to tyle, iż publiczny rejestr umów zostanie uruchomiony (przynajmniej w aspekcie formalnoprawnym) od 1 lipca b. r. Przepis ten daje odpowiedni okres czasu dla Ministerstwa Finansów na opracowanie rozwiązań, przede wszystkim w aspekcie technicznym, pozwalających na uruchomienie i odpowiednio sprawne funkcjonowanie całego systemu.

Jednocześnie jednak, zgodnie z art. 13 ustawy w publicznym rejestrze umów zamieszcza się informacje o umowach zawartych od dnia wejścia w życie ustawy, a zatem od dnia 1 stycznia 2022 r. Interpretacja tego przepisu naręcza niektórym samorządowcom sporo problemów. Z niektórych interakcji autora w trakcie prowadzonych przez niego szkoleń z przedmiotowej problematyki wynika, iż te osoby odnoszą „wejście w życie ustawy” do dnia wejścia w życie art. 6 i stąd argumentują, jakoby w publicznym rejestrze umów należało zamieszczać informacje o umowach zawartych dopiero od dnia 1 lipca 2022 r. Jest to niestety interpretacja błędna. W rzeczywistości, przepis art. 13 komentowanej ustawy jest jasny i w ogóle nie wymaga interpretacji. „Wejście w życie ustawy” odczytujemy jednoznacznie w kontekście art. 15 ustawy jako dzień 1 stycznia 2022 r. Wszystkie umowy zawarte od tegoż dnia, o ile spełniają warunek określony w ust. 5 artykułu 6 ustawy (wartość przedmiotu 500 zł) podlegają obowiązkowi zgłaszania do publicznego rejestru umów. Obowiązek ten zaktualizuje się jednak dopiero od dnia 1 lipca 2022 r., od którego liczyć się będzie 14-dniowy termin na zgłoszenie wszystkich umów podlegających zgłoszeniu i zawartych od dnia 1 stycznia bieżącego roku.

Na zakończenie warto nadmienić, że w ubiegłym roku Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego wystąpiła do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją wielu przepisów Ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Jej zdaniem przepisy te same ustawy nie konkretyzują pojęć takich jak władze publiczne, „inne podmioty wykonujące zadania publiczne, „osoby pełniące funkcje publiczne” oraz „związek z pełnieniem funkcji publicznych” i są w tym zakresie sprzeczne z Konstytucją. To samo dotyczy nakładania na władze publiczne obowiązku udostępniania informacji publicznych „o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji” również w odniesieniu do informacji należących do sfery prywatności tych osób oraz do danych osobowych.

Kolejne zarzuty dotyczą tego, że przepisy omawianej ustawy nie regulują kwestii anonimizacji danych osobowych lub innych danych ze sfery prywatności oraz wyłączają możliwość weryfikacji interesu prawnego lub faktycznego w pozyskaniu tych danych w kontekście nadużycia prawa podmiotowego do uzyskania informacji publicznej.

Trybunał Konstytucyjny odroczył rozprawę w dniu 15 listopada 2021 r. Sprawie nadano sygnaturę K1/21/. Jej rozstrzygnięcie będzie miało kluczowe znaczenie dla dalszego funkcjonowania Ustawy o dostępie do informacji publicznej, a także dla publicznego rejestru umów. Wypowiedzenie się TK w odniesieniu do pojęcia „osoby pełniące funkcje publiczne” będzie miało bezpośrednie przełożenie na zakres podmiotowy publicznego rejestru umów, podobnie jak kwestie dotyczące anonimizacji i ochrony prywatności.

Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego powstał w 2015 r.
Jest państwową jednostką budżetową podległą MSWiA.
Działa na rzecz dalszej profesjonalizacji samorządu terytorialnego i administracji publicznej.

EKSPERTYZY NIST, ul. Zielona 18, Łódź 90-601
Sekretariat tel. +48 42 633 10 70
e-mail: sekretariat@nist.gov.pl